

Jyväskylän kesäyliopiston kestävän kehityksen suunnitelma 2026

Kestävyyssajattelu Kesäyliopiston toimintaa ohjaamassa

Kestävä kehitys tarkoittaa tavoitteellista ja pitkäjänteistä muutosta, jonka avulla turvataan sekä nykyisten että tulevien sukupolvien hyvinvointi. Se perustuu planetaarisen hyvinvoinnin ajatukseen: ympäristön kantokyky, ihmisten hyvinvointi ja taloudellinen toiminta ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa ja tukevat toisiaan.

Kestävä kehitys rakentuu neljän toisiaan täydentävän ulottuvuuden varaan:

Ekologinen kestävyys: luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilyttäminen

Taloudellinen kestävyys: vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito

Sosiaalinen kestävyys: yhdenvertaisuus, hyvinvointi ja mahdollisuus osallistua

Kulttuurinen kestävyys: kulttuurinen monimuotoisuus, osallisuus ja yhteisöllisyys

Kestävä kehitys on kiinteä osa vapaan sivistystyön tehtävää, jossa painottuvat elinikäinen oppiminen, yhdenvertaisuus, osallisuus ja ihmisten kokonaisvaltainen hyvinvointi. Kesäyliopiston kestävyystyössä korostuu paitsi vastuullinen arki myös koulutuksen ja sivistyksen kautta syntyvä myönteinen yhteiskunnallinen vaikutus. Kesäyliopiston toiminta tukeekin kestävän kehityksen tavoitteita erityisesti osaamisen, ymmärryksen ja yhteiskunnallisen toimijuuden vahvistamisen kautta.

Kestävän kehityksen suunnitelma ohjaa kesäyliopiston päätöksentekoa ja koulutustoimintaa vastuullisuusnäkökulmasta. Suunnitelman tavoitteena on tunnistaa kesäyliopiston vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämiseksi sekä asettaa selkeät tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit edistymisen seuraamiseksi. Suunnitelma on osa kesäyliopiston jokapäiväistä toimintaa ja jatkuvaa kehitystyötä. Se lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja vahvistaa kesäyliopiston roolia vastuullisena koulutustoimijana.

Tässä suunnitelmassa on esitelty ne ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyiden edistämisen kannalta keskeiset tavoitteet, joihin pyrimme vaikuttamaan lähitulevaisuudessa. Tavoitteet on kuvattu kestävyiden eri ulottuvuuksien mukaisesti. Suunnitelman toteutumista arvioidaan ja päivitetään vuosittain vuosikertomuksen laadinnan yhteydessä.

Suunnitelma osana globaalia ja paikallista kokonaisuutta

Kestävän kehityksen suunnitelma perustuu yhtäältä Jyväskylän kesäyliopiston omaan strategiaan, ja toisaalta YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja sen 17 kestävän kehityksen tavoitteeseen sekä näiden toimeenpanosuunnitelmaan Suomessa. Agenda 2030 tarjoaa yhteisen viitekehyksen kestävän ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden edistämiseksi.

Kesäyliopiston toiminnassa korostuvat erityisesti paikallinen vaikuttaminen ja alueellisten koulutustarpeiden huomioiminen. Samalla tunnistetaan vastuu edistää kestävästä kehityksestä osana laajempaa kansallista ja globaalia kokonaisuutta. Jyväskylän kesäyliopisto toimii tiiviissä yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa, jonka kestävyttä ohjaa planetaarisen hyvinvoinnin ajattelu. Kesäyliopisto tarkastelee koulutustoimintaansa osana laajempaa yhteiskunnallista siirtymää kohti kestävästä tulevaisuudesta. Koulutus nähdään keinona lisätä ymmärrystä kestävyyshaasteista, vahvistaa ratkaisukeskeistä ajattelua sekä tukea yksilöiden ja yhteisöjen valmiuksia toimia ympäristön ja ihmisten hyvinvointia edistävällä tavalla.

Viestintä

Jyväskylän kesäyliopisto pyrkii onnistuneella ja osuvalla viestinnällä tekemään näkyväksi kestävät toimintatavat sekä konkreettiset teot ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyysedistämiseksi. Viestinnällä lisätään avoimuutta, parannetaan tiedon saatavuutta ja kannustetaan opiskelijoita, yhteistyökumppaneita ja muita sidosryhmiä huomioimaan kestävät valinnat omassa toiminnassaan. Keskeisiä viestintäkanavia ovat kesäyliopiston verkkosivut, sosiaalisen median kanavat, sähköposti sekä oppimisympäristö Peda.net. Viestinnässä painotetaan selkeää, ymmärrettävää ja saavutettavaa ilmaisu.

Kesäyliopiston verkkosivut toimivat Jyväskylän yliopiston Plone-julkaisujärjestelmässä. Sivujen saavutettavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, ja saavutettavuuden kehittämistä tehdään jatkuvasti. Vuoden 2026 aikana verkkosivut ovat Traficomin saavutettavuuden valvonnan piirissä, ja saatuaan palautteeseen pyritään reagoimaan viivytyksettä.

Viestintää seurataan osana vuosittaista arviointia.

Ekologinen kestävyys

Ekologinen kestävyys nähdään osana planetaarista hyvinvointia, jossa ihmisen toiminta sovitetaan luonnon kantokyvyn ja planetaaristen rajojen mukaiseksi. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon hillitseminen ovat keskeisiä lähtökohtia myös koulutustoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Jyväskylän kesäyliopistossa ekologinen kestävyys näkyy arjen valinnoissa, koulutusten toteutustavoissa sekä yhteistyössä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on vähentää toiminnan ympäristövaikutuksia ja edistää vastuullisia käytäntöjä.

Koulutustarjonnassa on lisätty etä- ja hybriditoteutuksia, mikä vähentää matkustamisen tarvetta ja siihen liittyviä päästöjä. Lähiopetukseen osallistuvia opiskelijoita kannustetaan ja ohjeistetaan julkisen liikenteen käyttöön verkkosivuilla ja koulutuskutsuissa. Koulutusmateriaalit jaetaan ensisijaisesti verkkoalustoilla, mikä vähentää tulostamista ja paperin kulutusta. Kertakäyttöastioista on luovuttu kurssitarjoilujen yhteydessä ja kouluttajien majoittamisessa suositetaan vastuullisia ja ekologisuuteen sitoutuneita toimijoita.

Kesäyliopisto toimii Jyväskylän yliopiston tiloissa ja tukee osaltaan yliopiston luontopositiivisia tavoitteita huomioimalla toimintansa vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen muun muassa kiinnittämällä huomiota energiatehokkuuteen ja kierrätykseen.

Ekologiseen kestävyysliittymään liittyvät konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet on esitetty taulukossa 1.

TAULUKKO 1: EKOLOGISEN KESTÄVYYDEN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Tavoite	Toimenpide	Vastuut	Aikataulu	Mittari
Kasvisruoka- vaihtoehtoihin siirtyminen	Koulutustarjoiluissa ei tarjota lihaa	Tarjoilun tilaaja	2026 aikana	Kasvisruokatarjoilujen osuus (%) kaikista tarjoiluista
Tulostamisen vähentäminen	Vain välttämättömät asiakirjat tulostetaan	Koko henkilöstö	2026 aikana	Tulosteiden määrän vähennys (vähintään -5 %) edellisvuoteen verrattuna
Mainosmateriaalien ekologisuus	Mainosmateriaaleja hankitaan ja jaetaan harkiten ja hankinnoissa huomioidaan materiaalien ekologisuus	Materiaalien tilauksiin liittyvä henkilöstö	2026 aikana	Mainosmateriaalien tuotantotiedot, jaetun tavarantoimittajan määrä

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys Jyväskylän kesäyliopistossa tarkoittaa yhdenvertaista, turvallista ja osallistavaa oppimis- ja työyhteisöä. Tavoitteena on, että kaikilla on mahdollisuus osallistua, oppia ja työskennellä omista lähtökohdistaan käsin. Sosiaalinen kestävyys liittyy myös yksilöiden ja yhteisöjen kykyyn ymmärtää kestävä kehitys haasteita ja toimia vastuullisesti muuttuvassa yhteiskunnassa. Kesäyliopiston koulutustoiminta tukee kestävyysliittymään liittyvän osaamisen, osallisuuden ja yhteiskunnallisen toimijuuden vahvistumista.

Kesäyliopisto tarjoaa monipuolisesti saavutettavia, joustavia sekä kohtaamisia ja yhteisöllisyyttä tukevia opiskelumuotoja. Osallisuutta vahvistetaan keräämällä palautetta opiskelijoilta sekä opettajilta ja hyödyntämällä sitä toiminnan kehittämisessä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja turvallisemman tilan periaatteet ohjaavat opetusta, opiskelua sekä työskentelyä. Työnantajana kesäyliopisto tukee henkilöstön hyvinvointia tarjoamalla työterveyshuollon palveluja, mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen sekä virkistystoimintaa, jotka edistävät työssä jaksamista ja työyhteisön toimintakykyä.

Sosiaalisen kestävyysliittymään liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet on koottu taulukkoon 2.

TAULUKKO 2: SOSIAALISEN KESTÄVYYDEN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Tavoite	Toimenpide	Vastuut	Aikataulu	Mittari
Opiskelijat ja henkilökunta kokevat kesäyliopiston turvalliseksi ympäristöksi	Turvallisemman tilan periaatteet on laadittu ja julkaistu. Periaatteista viestitään opiskelijoille ja mahdollisiin yhteydenottoihin reagoidaan.	Koko henkilöstö	2026 aikana	Laadittu, julkaistu ja ajantasaiset. Mahdollisten yhteydenottojen viivytyksetön käsittely.
Saavutettavuuden lisääminen	Verkkosivujen saavutettavuuden varmistaminen, fyysiseen toimintaympäristöön liittyvä informaatio on selkeää.	Koko henkilöstö	2026 vuodesta lähtien	Trafin palaute vuodelta 2026, yhdenmukainen viestintä
Asiakasyksityisyyden varmistaminen	Vain asianosaisilla ihmisillä pääsy asiakastietoihin ja niitä käsitellään AMS:n mukaisesti. Henkilöstön tietosuojasaaminen on ajantasaista. Myös opetushenkilöstö on ohjeistettu.	Koko henkilöstö	2026 vuodesta lähtien	Käyttöoikeudet ovat ajantasaisia, toimiston henkilöstön jäsenet ovat tehneet tietosuojatestin viimeisen kahden aikana.
Opettajien osallisuuden vahvistaminen	Opettajilta kerätään systemaattisesti palautetta.	Toimiston henkilökunta	Vuodesta 2027 lähtien	Lukukausittaisen palautekyselyn vastausprosentti

Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys perustuu vastuulliseen ja pitkäjänteiseen taloudenhoitoon, kustannustehokkaaseen koulutussuunnitteluun ja kestävien hankintojen suosimiseen. Tavoitteena on turvata toiminnan jatkuvuus ja mahdollistaa laadukkaiden koulutuspalvelujen tarjoaminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kesäyliopiston rahoitus pohjaa vahvistetaan suunnitelmallisesti. Koulutusmaksujen ja valtionosuusrahoituksen rinnalla harkittu hanketoiminta tukee talouden kestävyyttä. Hankkeiden tulee liittyä kesäyliopiston ydintoimintaan ja tuottaa pysyviä hyötyjä, kuten vakiintuvia toimintamalleja tai koulutusratkaisuja.

Tiloja, laitteita ja materiaaleja hyödynnetään tehokkaasti, ja koulutustarjontaa suunnitellaan vastaamaan työelämän ajankohtaisiin ja tuleviin osaamistarpeisiin. Toiminnassa ollaan avoimia uudennaisille yhteistyömuodoille, tapahtuma- ja konseptiratkaisuille. Verkostojen kasvattaminen ja

uusien toiminnan laajentaminen uusille alueille turvaa jatkuvuutta muuttuvalla koulutuskentällä. Yhteistyö muiden kesäyliopistojen ja alueellisten toimijoiden kanssa tukee talouden kestävyyttä ja toiminnan vaikuttavuutta. Läpinäkyvä taloudenpito lisää luottamusta ja tukee pitkäjänteistä kehittämistä.

Taloudellisen kestävyyden toimenpiteet on esitetty taulukossa 3.

TAULUKKO 3: TALOUDELLISEN KESTÄVYYDEN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Tavoite	Toimenpide	Vastuut	Aikataulu	Mittari
Taloudellisen kannattavuuden vahvistaminen.	Yksittäiset koulutukset tai koulutuskokonaisuudet budjetoidaan. Taloudellisen kannattavuuden seuraamiset tueksi.	Koko henkilöstö	2026 vuodesta lähtien	Koulutusten ja kokonaisuuksien taloudellisen kannattavuuden seuranta
Taloushallinnon toimintamallien kehittäminen	Prosessit ja vuosikello kuvataan. Prosessien digitalisointia kehitetään.	Talouden vastuhenkilöt	2027 lähtien	Ajanmukaiset prosessikuvaukset ja toimivat rajapinnat

Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys perustuu sivistyksen, elinikäisen oppimisen ja kulttuurisen moninaisuuden edistämiseen. Kesäyliopisto toimii osana Jyväskylän yliopistoyhteisöä tieteen, sivistyksen ja kestävyteen liittyvän osaamisen välittäjänä laajalle yleisölle. Koulutusten kautta edistetään kestävään kehitykseen liittyvää ymmärrystä ja ajattelua eri ikäryhmissä ja elämäntilanteissa.

Toiminta tavoittaa eri ikäryhmiä ja kohderyhmiä monipuolisesti. Nuorimmat opiskelijat osallistuvat JYUniorit-toimintaan, opiskelu- ja työikäiset avoimiin korkeakouluopintoihin, kieliopintoihin ja ammatillista osaamista vahvistaviin koulutuksiin. Työuralta eläkkeelle siirtyneille tarjotaan korkealaatuista Ikääntyvien yliopisto -toimintaa, joka tukee aktiivista ja merkityksellistä elämää myös myöhemmissä elämänvaiheissa. Kouluttajia kannustetaan huomioimaan kestävyteen liittyvät teemat koulutusten sisällöissä ja opiskelumuodoissa. Suomen kielen opetuksen lisäksi maahan muuttaneille sekä kansainvälisille opiskelijoille suunnatuissa koulutuksissa tuetaan alueelle kotoutumista, kulttuurillista ymmärrystä sekä osallisuutta paikallisyhteisöön ja suomalaiseen yhteiskuntaan.

Koulutustarjonnassa huomioidaan alueelliset tarpeet ja toimintaympäristö, jotta koulutus tukee alueen elinkeinoelämää, yhteisöjä ja kulttuurista elinvoimaa. Kesäyliopisto edistää paikallista kulttuuritoimintaa osana Jyväskylän yliopiston Tiedettä kaikille -toimintaa sekä toimimalla Jyväskylän kaupungin yhteistyökumppanina.

Kulttuurisen kestävyys tavoitteet on esitetty taulukossa 4.

TAULUKKO 4: KULTTUURISEN KESTÄVYYDEN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Tavoite	Toimenpide	Vastuut	Aika- taulu	Seuranta	Mittari
Kestävää kehitystä tukevia teemoja koulutusten sisältöihin	Tehdään näkyväksi olemassa olevien koulutusten kestävän kehityksen teemat	Koko henkilöstö	2026 aikana	Vuosittain vuosikerto- muksen laadinnan yhteydessä	Kestävän kehityksen teemoja sisältävien koulutusten toteuma kaikilla painopisteillä
Sivistyksen ja kulttuuriperinnön edistäminen	Järjestetään tilaisuuksia JYUnioreista senioreihin.	Koko henkilöstö	2026 lähtien	Vuosittain vuosikerto- muksen laadinnan yhteydessä	Osallistuja- määrät ja osallistujien ikäjakauma
Monikulttuurisuuden edistäminen ja kotoutumisen tukeminen	Kieli – ja kulttuuri- koulutusten järjestäminen.	Koko henkilöstö	2026	Vuosittain vuosikerto- muksen laadinnan yhteydessä	Koulutuksiin osallistuneiden määrä ja järjestettyjen opetustuntien määrä

Katsaus tulevaan

Kestävän kehityksen työ käynnistyi vuonna 2025 koko kesäyliopistokentän yhteisen hankkeen myötä. Prosessi lisäsi ymmärrystä jo olemassa olevista kestävästä käytännöistä ja auttoi tunnistamaan kehittämiskohteita. Jatkossa kestävä kehitys suunnitelma toimii työkaluna jatkuvalle toiminnan kehittämiselle ja seurannalle. Tavoitteena ei ole tehdä kaikkea kerralla valmiiksi, vaan edistää kestävä kehitys askel kerrallaan, realistisin tavoittein. Suunnitelma elää organisaation mukana, ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan tarpeen mukaan toimintaympäristön muuttuessa ja uuden tiedon karttuessa. Näin varmistetaan, että kesäyliopiston kestävyystyö kehittyy osana Jyväskylän yliopistoyhteisöä ja ympäröivän yhteiskunnan kestävyys siirtymää.

Tulevaisuustalo Sitra esittelee Megatrendiraportissaan (2023) yhtenä tulevaisuuden kehityskuluista hyvinvoinnin haasteiden kasvun. Yksilön ja yhteisön hyvinvointi nähdään toisaalta vahvasti planetaarisesta hyvinvoinnista riippuvana, mutta myös kestävä kehitys edellytyksenä. Jyväskylän kesäyliopiston ydinarvojen mukaisesti tavoitteena on sekä nyt että tulevaisuudessa edistää opiskelijoiden henkistä ja sosiaalista hyvinvointia merkityksellisten ja vaikuttavien oppimiskokemusten kautta, kaikissa elämänvaiheissa.

Muita Sitran megatrendiraportissa esiteltyjä tulevaisuuden haasteita ovat mm. kilpailu digivallasta sekä uhka demokratian heikkenemisestä. Kesäyliopisto on jo pitkään toiminut etujoukoissa alueen ikääntyvän väestön digiosaamisen edistämisessä. Ikääntyvien yliopistotoiminnassa, mutta myös

esimerkiksi lasten yliopistotoiminnassa sekä hankkeissa on käsitelty medialukutaitoon, vaikuttamiseen sekä demokratiaan liittyviä teemoja. Demokratiakasvatus, kriittinen teknologialukutaito sekä moninaisuuden arvostus tulevat olemaan aiheita, joihin Kesäyliopiston vastuullisuustyö tulee keskittymään entistä syvemmin seuraavissa kestävän kehityksen suunnitelmissaan.

Lähteet

Jyväskylän kestävän kehityksen suunnitelman laadinnassa on käytetty taustatietoja seuraavista lähteistä:

Opetushallitus: <https://www.oph.fi/fi/kestava-tulevaisuus>

Opetushallitus, vapaa sivistystyö: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kestavan-kehityksen-nykytila-vapaan-sivistystyon-oppilaitoksissa>

Opetushallitus, Sitra: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/tulevaisuuden-megatrendit-koulutyota-tukemassa>

Agenda 2030: <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Jyväskylän yliopisto: <https://www.jyu.fi/fi/meista/organisaatio-ja-johtaminen/johtosaanto-ja-periaatteet/kestava-ja-vastuullinen-yliopisto>

Sitra: <https://www.sitra.fi/>

Vapaa sivistystyö: <https://vapaasivistystyo.fi/tietopankki/kestava-kehitys/>

Keski-Suomen maakuntaliitto: <https://keskisuomi.fi/strategia/>